

Granskning av biståndsminister Benjamin Dousas otillbörliga påverkan på myndigheten Sida i syfte att bifalla en ansökan från en SD-nära stiftelse

Jag vill att Konstitutionsutskottet granskar biståndsminister Benjamin Dousas agerande med anledning av uppgifter om otillbörlig påverkan på myndigheten Sida, i strid med bestämmelserna om myndigheternas självständighet enligt 1 kap. 9 § regeringsformen, samt i strid med förbudet mot s k ministerstyre enligt 12 kap. 2 § regeringsformen.

Enligt uppgift har biståndsminister Dousas statssekreterare Diana Janse uttryckligen lovat biståndsmedel till organisationen Hepatica, som är nära knuten till Sverigedemokraterna.

Detta har skett trots att organisationen, enligt vad som framkommit, inte uppfyller de villkor och kvalitetskriterier som Sida normalt tillämpar vid fördelning av biståndsmedel.

En extern granskning av Hepatica som gjorts av konsultbolaget Ernst & Young på beställning av Sida visar dessutom på omfattande risker och brister i Hepaticas verksamhet, bl a när det gäller arbetet mot korruption (<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/vgBEIX/extern-granskning-sd-s-bistandsorganisation-har-kritiska-brister>).

I Dagens Nyheter 12 juni 2025 framkommer följande:

”DN har tagit del av dokumentation från ett möte mellan Sida och Hepatica den 26 mars. Där framgår att Björn Söder, som är ordförande i Hepaticas styrelse, uttryckt att han haft flera samtal med statssekreteraren och att hon sagt att Hepatica ska få pengarna som Sida nekat. Det handlar om nästan 14 miljoner kronor.”

[...]

”Sida står först fast vid sitt beslut om Hepatica. I ett mejl till stiftelsen den 13 maj skriver en handläggare att Sida inte kommer ändra sin tolkning av reglerna gällande partianknutna organisationer. Men någonting händer därefter.

Den 14 maj skickar Sidas generaldirektör Jakob Granit ett sms till Diana Janse, där han skriver: ”Tar hand om PAO frågan, kommer bli bra.”

PAO står i biståndssammanhang för ”partianknutna organisationer”.

Janse svarar med ett sms med en tumme upp.

Dagen efter, enligt mejlkonversationer som DN tagit del av, så har Jakob Granit haft ett möte med flera på Sida. Enligt de interna mejlen har generaldirektören klargjort att pressen från den politiska ledningen att betala ut pengar till Hepatica är mycket stor, och att Sida därför behöver se över tolkningen av kraven, så att den blir bredare och möjliggör för Hepatica att få alla sina föreslagna projekt godkända, och alla pengar utbetalade.

(<https://www.dn.se/sverige/m-topp-ska-ha-lovat-sd-miljoner-sida-andrade-beslut/>)

Av 1 kap. 9 § regeringsformen framgår följande:

”Domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saktighet och opartiskhet.”

Enligt de uppgifter som nu framkommit så framstår det som uppenbart att regeringen tvingat myndigheten att bryta mot kraven på saktighet och opartiskhet. SD:s biståndsstiftelse fick en gräddfil till skattemedel, trots omfattande brister i verksamheten.

När det sedan gäller förbudet mot s k ministerstyre så framgår det av 12 kap. 2 § regeringsformen:

”Ingen myndighet, inte heller riksdagen eller en kommuns beslutande organ, får bestämma hur en förvaltningsmyndighet i ett särskilt fall ska besluta i ett ärende som rör myndighetsutövning mot en enskild eller mot en kommun eller som rör tillämpningen av lag.”

Att betala ut pengar till en stiftelse utgör myndighetsutövning i ett särskilt fall. När regeringen pressar Sida att bifalla Hepaticas ansökan så är det således ett brott också mot den grundlagsbestämmelsen, och utgör därmed ett klart fall av ministerstyre.

Att myndigheterna ska iaktta saklighet och opartiskhet och att regeringen inte får lägga sig i myndighetsutövning i enskilda ärenden har varit grundläggande i svensk förvaltningstradition i all modern tid. Dessa principer har starkt bidragit till att Sverige fortfarande är ett land med relativt begränsad korruption.

Om regeringen nu undergräver detta så kommer det att få omfattande långsiktiga effekter på både statlig och kommunal nivå. Hela principen om allas likhet inför lagen undergrävs. Dörrarna för politisk korruption slås upp på vid gavel.

Det bör även framhållas att Moderaterna – inte minst genom biståndsministern själv – upprepade gånger har betonat vikten av ordning och reda i biståndet samt att biståndsmedel endast ska gå till aktörer som uppfyller högt ställda krav på transparens, resultat och kapacitet.

Mot denna bakgrund framstår det som än mer anmärkningsvärt att biståndsministern och hans statssekreterare trots detta har utlovat stöd till en organisation som inte bedömts uppfylla dessa krav.

Jag vill därför att konstitutionsutskottet granskar om regeringens agerande i denna fråga varit förenligt med regeringsformen och god förvaltningssed.


Morgan Johansson (s)

